253. številka. Ljubljana, v torek 4. novembra 1902. XXXV. leto.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljenje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravništvu naj se bla govolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod" telefon št 34. — „Narodna tiskarna" telefon št. 85.

Konzum v Marenbergu.

(Kriminalna črtica.)

Pred par dnevi je prinesel »Slovenec« dopis iz marenberškega okraja, ki odgovarja na »Narodovo« in »Štajerčevo« poročilo o izključenju marenberške posojilnice iz »Zveze slov. posojilnic«. V tem dopisu se trdi, da »duhovniki, ki imajo marenberško posojilnico v rokah, niso ljudi opeharili, ampak so se le potrudili, da ohranijo Slovencem marenberškega okraja jedino slovensko trgovino, ki je v rokah krščanskega Slovenca.« Kdor to bere in razmer ne pozna, bi utegnil misliti, da so rečeni duhovniki storili, bogve, kakšno krščansko, narodno, plemenito delo. Ti konzumarji namreč niso samo posojilnico in ljudi opeharili, ampak so tudi državna oblastva in postave goljufali! Konzumno društvo v Marenbergu obstoji od leta 1899. Načelnik mu je neki Klobučar, katerega »Slovenec« nazivlje »krščanskega Slovenca«. V marenberškem okraju se temu priimku vse smeje, ker tam ga imajo le za »Katzelmacherja« in internacionalnega (makari krščanskega) »Hochstaplerja«. Nastopno poročilo bode pokazalo, da gredo temu »krščanskemu« možu še čisto drugi pridevki. Kakor povsod, je tudi marenberški konzum v življenje stopil s tujim denarjem, v prvi vrsti s posojilničnim. Pri posojilnici je do srede lanskega leta konzumnega dolga naraslo 57.000 kron. Ogromna svota! Ustanovile so se kar štiri trgovine, centrala v Marenbergu in podružnice v Ribnici, na Muti in na Breznem. Kupčija je dobro uspevala, a posojilnici se nič ni vračalo, ampak se jo je dalje izrabljalo. Edini, ki se je pri tem dobro počutil, bil je naš »krščanski Slovenec«. Preje priprost notarski uradnik, postal je nakrat velik gospod in se le v kočijah vozil. Ljudstvo ima dober »inštinkt« in je kmalo pogodilo to spremembo v Klobučarjevih razmerah. Ker se je ta mož tako pogosto in »nobel« vozil v Maribor najmanj vsaki teden in točno po vsakem — sejmu (!), je nastala govorica, da Klobučar hodi v Maribor denar nalagat. In čudno, mož je vedel za to splošno govorico, on je poznal provzročitelje in razširjatelje iste, a on ni storil, kar bi na njegovem mestu vsak pošten človek storil, on ni prav nič reagiral, nego hodil dalje svojo pot. In vkljub izvrstnemu uspevanju konzumnih trgovin jo je srečno tako daleč spravil, da je od lanskega leta priraslo daljnjih 40.000 K konzumnih dolgov, Kam pa je prišel denar, ko je vendar trgovina dobro prosperirala? V to misteriozno temo bode treba posvetiti, in sicer s paragrafi kazenskega zakona. Med tem pa je državno pravdništvo začelo konzumarje preganjati zaradi pregreška § 88. zadr. zak., ker se je v konzumu prodajalo tudi neudom. Da se pride posledicam tega kazenskega postopanja v okom, bilo je treba konzumno društvo hitro prostovoljno razdružiti in likvidirati. A kako brez denarja in s takimi velikanskimi dolgovi?! Čemu pa imamo posojilnico, so dejali, ta težava se lahko premaga. In res, iz svoje posojilnice sicer niso vzeli denarja, ker ga ni bilo; a dobili so ga v Ljubljani proti poroštvu svoje posojilnice. S tem denarjem poplačale so se tirjatve upnikov po 45.000 K, posojilnica pa za svojih 57.000 K še čaka in ima poleg tega sedaj na hrbtu še poroštvo za 45.000 K, konzumne trgovine pa so se kratkim potom izročile Klobučarju v last, ne da bi bil ta podpisal kako zadolžnico!! Pri tej »sanačni« operaciji so se godile tako interesantne stvari, da je moral državni pravdnik vmes seči, in mi izrečno izjavljamo, da tega poročila ne pišemo samo za javnost, nego tudi za — državnega pravdnika, ker nam vest ne dopušča, da bi tako škandalozne stvari pred njim prikrivali.

Po § 35. pravil konzumnega društva treba je za razdružbo sklepa v to svrho sklicanega izvanrednega občnega zbora, in sicer morajo biti prisotne vsaj tri petine vseh zadružnikov in se mora razdružba skleniti z večino dveh tretjin oddanih glasov. Naši konzumarji pa so društvo drugače »razpustili«. Ko so prejeli iz Ljubljane zagotovilo, da dobijo proti poroštvu posojilnice denar, poklicali so revizorja »Gospodarsks zveze«, nekega Seliškarja, neznane preteklosti, da jim vse pri razpustu društva potrebno uredi. Ta Seliškar je potem društvo tako »razpustil«, da je brez vsacega občnega zbora sestavil zapisnik in v njem lažnivo potrdil, da se je občni zbor vršil, da je došlo toliko in toliko zadružnikov in da so ti enoglasno sklenili razdruženje društva. Na tej falsificirani podlagi se je delalo naprej. Napravila se je inventura in na podstavi iste bilanca. Tudi ta bilanca je falsificirana. Kajti izkazalo se je celo po še tako v prid konzumu fabriciranemu računu, da znašajo pasiva za 10.000 K več kot aktiva, ki so bila itak že previsoko izračunjena. Pri tem je hotel Klobučar izvesti premeteno goljufijo. Ko je videl, koliko je Seliškar kot aktiva izračunil, hotel je pri dolgovih 10.000 K utajiti in prikriti, da jih spravi v ravnotežje z aktivi. To je celo za Klobučarja vnetega Seliškarja tako razjezilo, da je pobral pisma in hotel iti sam konkurz napovedat. A potolažil se je, ko mu je Klobučar svojo nameravano goljufijo obstal. Zdaj pa je vrsta prišla na Seliškarja, da dokumentira svojo prakso v sestavljenju umetnih aktivnih bilanc. Diferenco 10.000 K med aktivi in pasivi je lepo po domače tako pokril, da je dal odbornikoma dekanu Heclu in župniku Žmavcu podpisati zadolžnico, s katero ta dva lažnivo potrjujeta, da sta konzumu dolžna, ne vemo na čem, 10 000 K. Ta dva duhovnika sta res konzumu za blago dolžna (dekan Hecl celo nad 2000 K, ker je pri konzumu ves čas nakupoval); a ta dolg je itak že bil v aktiva med tirjatvami konzuma vračunjen. Dolg po 10.000 kron pa se je le fingiral v sleparski namen, da se ž njim prikrije pasivnost konzuma. Toda, tudi ne glede na to, se je konzum izkazal kot pasiven. Kajti vse aktivne postavke so že a priori bile previsoko vzete, tako n. pr. vrednost blaga z 69.000 K, vrednost inventarja z 10.000 K, tirjatve z 21.000 K (!). Med slednjimi, če jih je sploh toliko, je najmanj polovica neiztirljiva, kar so konzumarji sami priznali. Na drugi strani pa se med pasiva ni vse vzelo, kar med nje spada. Tako se pri tirjatvi posojilnice 57 000 K niso upoštevale zaostale obresti, ki so takrat znašale okoli 3000 K! Glede teh obrestij se je reklo: Kaj jih je treba vračunati, saj jih bo posojilnica za ta dobri namen odpustila!! Skratka: **izkazalo se je, da je konzum skoz in skoz pasiven in gnil.** A vkljub temu niso odborniki konzuma napovedali konkurza, in potem, po famoznem »razdruženju«, ki se je sodniji naznanilo, tudi od Seliškarja imenovani likvidator (g. Hecl) ni storil svoje dolžnosti in sodniji ni naznanil, da je to ničvredno podjetje pasivno. Pa kaj! Teh protipostavnostij še niso imeli dosti! Šli so v svoji brezvestnosti še dalje. Vkljub vsem opominom, prošnjam in grožnjam g. dr. Pikla, vkljub svarilom in opominom »Zveze celjskih posojilnic« so vendar sklenili, obremeniti posojilnico s poroštvom za 45.000 K. Ko je rotil dr. Pikl načelnika posojilnice, župnika Žmavca, naj vendar ne stori ubogi posojilnici tega — smrtnega udarca, se mu je ta župnik odrezal: Mi moramo to storiti, sicer pride konzum v konkurz, **mi pa v luknjo.** Duhovniška morala in poštenost! Pripomniti je, da sta dekan Hecl in župnik Žmavc uda ravnateljstva posojilnice, objednem tudi odbornika znanega društva. Tako je vse razumeti: Iz strahu, da prideta kot odbornika popolnoma bankerotnega konzumnega društva v — kazen, sta v svoji brezvestnosti zlorabljа svoje funkcionarstvo pri posojilnici ter to preje cvetočo, sedaj pa do

LISTEK.

O današnji ženi.

(Predavanje gdč. Zofke Kvedrove v „Slovenskem ženskem društvu".)

(Dalje.)

Dokler se pa odgajajo naša dekleta v dosedanjem tiru, ne bo boljše. Mati, soproga, hči ... odgojene v samostanu — kje je mogoč pravi in resnični napredek!

In ako bi bili samostanski internati vsaj v drugih ozirih uzorni, bi človek še pojmil, da jim tudi naprednejše družine tako rade pošiljajo svoje hčere v odgojo! Ali tudi, kar se tiče telesne obskrbe, so ti zavodi slabi in škodljivi. Redovnice nimajo smisla za pametno telesno vzgojo. Gojenke nimajo niti dovolj zraka, niti dovolj gibanja. Telovadba se v samostanih sploh ne poučuje, čeravno bi bila ravno tam tako potrebna. Ako mlada dekletca ravnó v času največjega telesnega razvitka vedno le sede, ako jim je odvzeta vsaka možnost prostega gibanja, živih iger, skakanja in letanja, ni čuda, da telesno zaostajajo, ni čuda, da jih toliko izmed njih prihaja za vse življenje pokvarjenih domov. Vem, da se skoro vsa dekleta mučijo doma na počitnicah z »Geradehalterji«, da se krive kosti vsaj malo popravijo, vem, da nune pazijo na to, da že nežna dekletca od desetih let in še prej nosijo moderce, češ, da bi se držale pokonci, — a ne skrbe, da bi se s pametno telovadbo in z dovoljnim gibanjem telesno utrdila. In ne samo v tem, tudi v snažnosti je samostanska skrb minimalna. Koliko starišev je bilo že neljubo presenečenih, ko jim je prišla hčerka iz toli hvaljenega samostana ušiva domov. Sramežljivost pri umivanju se tako pretirava, da se gojenke razun po obrazu vse leto ne umivajo. Še zdaj se spominjam na tak intermeco, ko so nas peljali iz ljubljanskega samostana k »slonu« kopat — v samostanu, kjer je vsako leto čez 120 internih gojenk, nimajo kopeli! In tam »pri slonu« smo vsaka v svoji celici v srajci legle v kopel, si umile obraz in šle zopet iz vode z zavestjo, da smo umite in okopane.

Rezultat, ki ga nudi samostanska vzgoja v dobi petih ali šestih let, je nemščina in ročna dela, v drugih predmetih pa zaostajajo gojenke skoro vedno za učenkami javnih šol. Na pripravnici na primer se samostanska dekleta sploh smatrajo za slabejši materijal nego druge.

»Slovenski Narod« je že parkrat energično nastopil proti raznim mahinacijam v naših uršulinskih institutih. Čudim se le, da nihče ne izvaja iz tega konsekvencij. Kakor sem rekla, so samostanske gojenke večina hčere trgovcev, uradnikov in učiteljev po kmetih, in ti so večinoma naprednega mišljenja. Vsled razmer so primorani nehote nele samostanske zavode materijalno podpirati, ampak tudi svoje hčere v nežni mladosti žrtvovati vplivu napačne, klerikalne in hinavske samostanske vzgoje. In vendar bi se dalo temu prav lahko odpomoči. V Ljubljani bi se mogel z malimi stroški ustanoviti nekak penzijonat, kjer bi dobivale gojenke stanovanje in hrano, in kjer bi bile tudi pod potrebnim, a pametnim nadzorstvom. Lahko bi obiskovale mestno šolo, obrtno šolo, višjo dekliško šolo, pripravnico, pouk v šivanju in kuhanju, sploh naobraževale bi se po svojih zmožnostih in po želji starišev za življenje, a ne, kakor v samostanu, za nekako religijozno sanjarenje. ki je vselej škodljivo ne le momentanemu razvitku duševnih sil, ampak tudi celemu značaju in poznejšemu življenju.

Pameten človek, ki pozna razmere, se kar zgraža nad veliko ulogo, ki jo igrajo redovnice pri nas v dekliškem šolstvu. Imajo internate, gospodinjske šole, ljudske šole v rokah, sirotišnico in v novejšem času se mešajo tudi že v obrt in poučujejo dekleta v šivanju itd. Dobro bi bilo, da bi se jim malo strožje gledalo na prste, ker to je umevno samo po sebi, da skušajo ono mišljenje, ki prešinja njih same, vcepiti tudi v rahle duše onih deklet, ki so jim izročene v skrb in varstvo. — Razmere n. pr. v sirotišnici so bile še pred par leti škandalozne, ako je zdaj kaj drugače, ne vem, mislim pa, da najbrž ne. Našim naprednim listom ne bi bilo treba hoditi na Francosko po poročila o brutalnem postopanju redovnic z dekleti, ker se skriva doma pri nas marsikaj pred lučjo dneva za samostanskimi zidinami.

Po kmetih nimamo redovnic ali zato mladi kaplani že v šoli skrbe, da jim osobito dekleta ne uidejo iz mreže. Najnovejši šport Marijinih otrok je dosegel nečuvene dimenzije, in zadnji čas je, da se proti temu kaj stori. To bi bila pač interesantna statistika, koliko imamo takih tretjerednic, Marijinih otrok in drugih hčerâ najrazličnejših bratovščin. Takim bratovščinam zdaj cvete pšenica. Dekleta se že od nežne mladosti preparirajo v pretirane bogomolke in tercijalke. Duhovniku je lahko jih naščuvati proti očetu, proti bratom in pozneje proti možu, da »branijo vero« proti navalom že tolikokrat prokletih naprednjakov. In ako k našemu ljudstvu prihajamo v »imenu vere«, je zmaga gotova. Pretiranost v verskih zadevah ni bila pri našem kmetskem ženstvu še nikoli tolika kakor zadnja leta. Ravno tako se zdi, kakor bi se vračali temni časi srednjega veka, slučaji verske blaznosti se množe in menda se imamo zahvaliti le

mozga izrabljeno posojilnico zopet privlekla v Klobučarjevo mesnico. In ta Klobučar! Skoz in skoz faliten človek, prevzel je z veseljem pasivno, falitno trgovino! Kaj pa je njemu pri taki dobrotljivosti zabitih in brezvestnih duhovnikov na tem, da se pregreši proti poštenosti in proti zakonu!! Saj bo on — krščanski Slovenec — dalje žrl, žrl in žrl, in saj je se opetovano že izjavil: Kaj meni na par mesecih; nekega lepega dne bodem pa konkurz napovedal!! Posojilnica pa išči denar, kjer moreš!

Takih in jednakih izjav tega »krščanskega Slovenca« sta dekan Hecl in župnik Žmavc že mnogo slišala in se — seveda na tihem — nad njimi zgražala. Ali tiste moralične moči do danes še nista našla, da bi se takemu lopovstvu, kakršno Klobučar uganja, zoperstavila. Nasprotno: Skrb teh dveh duhovnikov za lastno osebo je premagala njiju — vest. Ta nemožati in nepošteni egoizem teh dveh maziljencev seveda nikakor ne opravičuje. Kdor kazen zasluži, jo mora tudi dobiti, če je tudi duhovnik. Kaz nivih dejanj pa je v celi tej stvari, kojo smo opisali, nebroj; interesantne detajle spravila bo preiskava na dan.

V Ljubljani, 4. novembra.

Češki socialni demokratje

so imeli na dan Vseh svetnikov v Pragi svoj glavni shod. Važno je stališče, ki so ga zavzeli socialni demokratje na tem shodu zoper vladno vojaško predlogo in zoper Körberjeve jezikovne načrte. K prvi točki je poročal Steiner ter se je sprejel njegov nujni predlog, s katerim se odločno protestuje zoper klicanje rezervnih nadomestnikov v triletno vojaško službovanje. — Sodrug dr. Soukup je nato utemeljeval sledečo resolucijo: »Shod čeških socialnih demokratov izjavlja, da je zadnja Körberjeva predloga glede ureditve jezikovnih razmer na Češkem in Moravskem po svoji sedanji vsebini popolnoma nesprejemljiva, ker je ista prvi korak za vpeljavo nemščine kot dejanskega državnega jezika, s čemer bi bil proletarijat vseh nenemških narodov v Avstriji ne samo politično, temuč tudi gospodarsko najobčutneje oškodovan. Shod opetno izraža toplo željo, naj bi se narodnostno vprašanje čimpreje rešilo z ozirom na kulturni in socialni napredek v državi, toda to vprašanje se mora rešiti le na podlagi popolne narodne avtonomije in jezikovne ednakopravnosti. Zavaruje pa se shod proti temu, da bi se rešitev tega vprašanja poverilo deželnim zborom, ker je v teh korporacijah doma najhujša reakcija. Centralni parlament je edina parlamentarna tribuna, ki jo imamo za take rešitve.

---

uredbam novejše dobe, da se tiste nesrečnice ne sežigajo kakor coprnice, ali ne časte kakor svetnice. V zabitih gorskih selih, kjer je ljudstvo še polno vraž in babjeverja, bi taki slučaji ne bili nemogoči. Res štatistika o tem, kako so se razširile pri nas v zadnjih časih pobožne bratovščine, ki le pospešujejo versko pretiranje, versko predrznost in verski fanatizem med priprostim ljudstvom, bi bila interesantna statistika posledic te pretirane verske gorečnosti, štatistika, koliko denarja roma v take nepotrebne pobožne namene iz žepov našega ljudstva, osobito naših žen; statistika, koliko slučajev verske blaznosti, ki so bili zreli za norišnico, da o drugih polnorih tercijalkah niti ne govorim, ki prosto letajo okrog, objedajo ljudi in kršijo mir v družinah, vse v imenu »vere«; statistika, koliko naših jedrih deklet vsako leto roma v samostan k usmiljenkam in drugim redovom, z doto seveda, — brez dote samostani pobožnih duš ne sprejemajo.

In kadar je treba: pri volitvah, pri raznih klerikalnih manifestacijah, shodih itd. tedaj zaigra ves aparat na vseh črtah. Iz prižnice, v spovednicah, v privatnih razgovorih mobilizirajo duhovniki to svojo žensko gardo in vsaka agitira in pritiska doma na moža, naj ne bo proti »veri«, naj ne bo proti duhovščini, naj ne bo proti gospodu župniku ali gospodu kaplanu, ki sta »namestnika božja« in gotovo poklicana, da odločujeta v dušnih in telesnih razmerah svojih »ovčic«.

Konfiskovan volilni oklic.

Nižjeavstrijski socialni demokratje so izdali volilni oklic, ki se je smel povsod pribijati, le klerikalni okrajni glavar v Scheibsu, Hufnagel, je zasledil v istem nevarne stavke ter jih zahteval črtati. Ti stavki povedo le golo resnico, ter bi bili ravno tako opravičeni tudi pri nas. Da pa se vidi, kaj se ne sme krščanskim socialcem povedati, navedemo nekatere »nevarne stavke« iz oklica: »Pod plaščem vere se je gojila hinavščina in potuhnjenost.« »Učitelji otrok ljudstva so se plašili z najnesramnejšim terorizmom ter se silili k brezpogojni poslušnosti in hlapčevanju.« »K staremu izrabljenju in brezpravnosti delavskega ljudstva so uvedli krščanski socialci še poneumnenje.« Proti takim in enakim očitanjem so tedaj klerikalci nedotakljivi, dasi je s tem še vse premilo označena njihova samovolja.

Balkanski nemiri.

Avstro-ogrski poslanik v Carigradu, baron pl. Calice, je bil pretečeni petek v daljši avdijenci pri sultanu. Razgovarjal se je podrobno s sultanom o vznemirljivem položaju v nekaterih balkanskih pokrajina. Albanski šef Isa Boljetinac, ki je provzročil znane demonstracije v Mitrovici, namerava tudi priti v Carigrad, dočim ga njegovi somišljeniki pred tem svare. Sultan je poslal maršala Omer Rušni v Serres, da se prepriča, ali je res zatrta vstaja. V tem sandžaku je padlo v raznih praskah od 25. septembra 75 vstašev, 38 pa so jih Turki vjeli. Turške čete so izgubile 33 mrtvih in 17 ranjenih. Predsednik macedonskega komiteje, Stojan Michailowski biva že nekaj dni na Dunaju ter se poda tudi v Berolin, Pariz in Peterburg, da vzbudi zanimanje za Macedonijo. Povedal je, da je v Macedniji organiziranih 25 vstaških čet. Sedanje gibanje ima le namen, pripraviti za bodočo spomlad splošno vstajo, ako se ne bodo do tačas izpolnile Macedoncem pravične zahteve.

Najnovejše politične vesti.

Pri deželnozborskih volitvah v Šleziji so bili včeraj izvoljeni iz kmetske občine: 3 Čehi, 3 Poljaki, 2 nemška nacionalca in 1 Vsenemec. — Še enkrat Luegerjevi volilni imeniki. Pri nadaljni kontroli se je moralo 525 volilcev izbrisati, ker — so že zdavno umrli, 590 volilcev pa, ker so bili po dvakrat vpisani. — Zoper obstrukcijo v ogrskem državnem zboru, ki jo namerava vprizoriti neodvisna stranka, bo Szell nastopil z vso strogostjo ter bo tudi zagrozil z razpustom zbornice. Ako pa bo Szell odstopil, kar je tudi mogoče, imenuje se kot njegov naslednik finančni minister Lukacs. — Italijani bombardirajo turško mesto. Ker se Italiji niso zdele zadostne garancije, ki jih je ponudila Turška, začela je italijanska eskadra bombardirati Middy. — Prva ruska cerkev v Italiji se bo posvetila v Florenci v prisotnosti carja, ki pride v ta namen iz Rima v Florenco. — Dva vagona patron in mnogo pušk je zasačila bolgarska policija v stanovanju tajnika macedonskega odbora. Municija je najbrže ukradena iz državne zaloge. — Izvanredno turško poslaništvo je prišle k ruskemu carju v Livadijo, med njimi Türkan-paša, Riza-paša in Sadyk paša. Njihova misija je baje važnega političnega pomena.

Dopisi.

Iz Šentjanža. Vaš dopis glede pretečega primanjkanja in podraženja premoga v št. 241. je v toliko popraviti, da kar se tukajšnjega šentjanškega premogokopa tiče, se dela tu na razkritju premoga v večjih masih neprenehoma in z vso hitrostjo. Enako se tudi nadaljuje z obravnavami glede železnične zveze, tako da bo ob izgotovljenju taiste premogokop ne samo v stanu kranjskim potrebam z izvrstnim in cenim premogom zadostovati, marveč tudi sosednim deželam. Marsikoga utegne zanimati obseg tukajšnjega premogokopa, oziroma »Šentjanske premogovne družbe«, nekdaj tovarne cinka. Taisti obsega 45 podeljenih jamskih mer s površnino 2,030.220 m² in za arrondiranje taistih ima 142 prostosledov s površnino 51,297.500 m² — okoli 100 oralov vrtov, njiv, travnikov, gozdov itd. obširno moderno poslopje za ravnateljstvo, uradniška stanovanja, skladišča, hleve itd. in 2 veliki dvonastropni poslopji z več stanovanji za delavce. Poleg teh stoji 50 m visok dimnik, še od cinkarne, kateri je stal nad 30.000 K in se lahko za vsako tovarniško podjetje takoj porabi. Tudi je dovolj mašinerij, nad 1000 m vrtalnega in drugega orodja v vrednosti okoli 40.000 K, bratska skladnica, fondirana z nad 30.000 K itd. Družba ima tudi že koncesije in trase za železnično zvezo, in poleg teh že dovršene načrte za žično železnico. Za železnico je večina sveta že odkupljena in plačana ter je mnogo nasipov in presekov že gotovih. Ta premogokop, preje tovarna za cink, prešel je leta 1874. v last akcijske družbe za montanindustrijo na Dunaju za kupnino K 2,626 000·— Že takrat so se premogovni zakladi zelo obširno razkrili, ker je zamogel med drugimi tudi šefgeolog c. kr. avstr. geologije pl. Paul taiste najnatančneje ceniti. Paul pravi, da je v navedenem premogovnem revirju, med drugimi ena plast (Flötz) povprečno 24 m debela, 1500 m široka in na daljavo do 7000 m konštatirana, tako da čaka podjetneža in kapitalista gotovo 230,000.000 metcent. izvrstnega smolnatega premoga (harzreiche Kohle), ki je za vsako kurjavo in soparo ugoden. Če bi se taistega vsaj po 1,000.000 metc. na leto odkopalo, zadostovala bi le ta množina premoga za nič manj nego za 230 let, in z ozirom na okolnost, da 128 kuksov, v kolikor je družba skupaj razdeljena, po K 12.000·— reprezentuje kapitala v K 1,224.000·—, morale bodo znašati dividende na leto do 50% to temveč, ker tudi Dolenjska železnica dovoljuje jako nizko voznino iz Trebnja za premog. Seveda poseduje združba kot last vseh sozdružnikov še 26 kuksov, oziroma (stodeljivih) 2600 kuksnih deležev, torej vrednost še okoli K 312 000·— Z ozirom na to, da je hipoteka s K 200.000·— (z jako ugodnimi odplačilnimi obroki) pokrita z gotovino, ki se še kot imovina združbe nahaja, tedaj vsekako zadostna varščina proti vsakemu družbenemu prispevku (Zubussen). Delovodstvo na premogokopu vodi en inženir s pazniki, na razkritju plasti pa deluje okoli 100 delavcev, sami domačini, ki so ravnokar še dve novi jako močni žili še izvrstnejega premoga našli, za katere dosedaj še sploh nihče znal ni, in katere ne povzdigujejo samo vrednosti celega premogokopa, marveč omogočijo mnogo večjo letno produkcijo. Smer sedaj vršečih se naprav je ta, da se ob dovršeni železnični zvezi lahko vsaka zahtevana množina izvrstnega premoga po nizkih cenah takoj dobavlja, pri čemur bo marsikdo lep dobiček imel, pred vsem pa seveda sodružniki, katerih, žalibog, zopet na Kranjskem skoraj nič ni in to v deželi, katera se ima za to bogastvo edino le materi naravi zahvaliti; kakor je čuti, pride v kratkem le še nekaj malega teh kuksnih deležev v promet, takrat stopimo skupaj in pokupimo jih, da ne bo zopet tujec sam izkoriščeval naših bogatih zakladov narave in se bogatil z taistimi, in da enkrat v slučajnem pomanjkanju premoga ne nastane usoda, da domačin pred pragom ne bi zamogel dobiti od tod premoga, kojega bo tujec v tujino izvažal.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 4. novembra.

— **Osebne vesti.** Deželni odbor je imenoval pri deželnem stavbnem uradu: nadinženérja Antona Klinarja za stavbnega svetnika, inženérja Ivana Sbrizaja za nadinženérja, stavbnega pristava državnih železnic Matija Krajca in deželna pristava Rudolfa Zajca za deželnega inženérja, Viktorja Skabernetа in Karola Šturma pa za stavbna praktikanta. — Topničarski c. in kr. nadporočnik Milan vitez Bleiweis-Trsteniški je po končani vojni šoli prideljen generalnemu štabu v Pragi.

— **Falsifikatorji.** Ko smo minoli teden pisali o pripravljanem klerikalnem atentatu na porotno klop, smo med drugim **doslovno** citirali § 9. zakona z dne 23. maja 1873, drž. zak. št. 121. Ta zakon določa, da mora okrajno glavarstvo izmed mož, ki so sprejeti v imenik porotnikov, imenovati tiste, ki so — tu citiramo doslovno! — »po svoji razumnosti, poštenosti, pravicoljubnosti in značajnosti, in v deželah, kjer se govori po več jezikov, tudi zaradi znanja jezikov posebno pripravni za porotnike«. A kako je glasilo ljubljanskega škofa to zasukalo? »Slovenec piše: »Slovenski Narod« tudi skrbi, da bi prišli liberalni nemškutarji med porotnike ter naglaša, da je kranjska dežela taka, kjer se govori po več jezikov.« To je očitna falsifikacija. Vsak dostojen list bi se sramoval storiti kaj takega, »Slovenec« se pa ni sramoval. Čemu tudi, saj je s tem samo ostal na moralnem nivô-u »katol.-narodne« stranke. »Slovenec« se ravna pač vedno po morali sv. Liguorija!

— **Defravdacija v „Umetniškem društvu“.** Naše Slovensko umetniško društvo je zadela razmeroma velika nesreča. Zgodila se je v društvu defravdacija in sicer — to bodi že tu povedano — jo je storil jedini klerikalec pri društvu, namreč blagajnik. »Umetniško društvo« je imelo od I. razstave 1200 K denarja v hranilnici. To hranilnično knjižico je hranil blagajnik I. G. Poleg tega je imel blagajnik v rokah tudi vso vstopnino letošnje 2. umetniške razstave, kakih 600—700 kron od društva pa je bil dobil posojilo v znesku 400 K. Ves ta denar je blagajnik I. G. odnesel, tako da ima društvo okoli 2000 kron škode. To je za društvo toliko hujši udarec, ker blagajnik ni poravnal nobene društvene obveznosti. I. G. je v torek odpotoval, a pravil je, da bo v soboto že v Ljubljani. Odbor je hotel imeti sejo, a ker blagajnika ni bilo nazaj, je začel poizvedovati, kam je šel in čemu. Izvedelo se je samo, da je vzel večji kovčeg seboj. To naglo odpotovanje tik pred sejo, se je zdelo odbornikom sumljivo. Vprašali so v hranilnici in tam izvedeli, da je blagajnik dvignil ves društveni denar do zadnjega krajcarja. Kam je nezvesti blagajnik pobegnil, še ni znano, sodi se pa, da se je že v soboto vkrcal in da je sedaj na potu v Ameriko. Kakor rečeno je bil I. G. jedini klerikalec v društvu. Bil je pobožen in pri klerikalcih jako priljubljen. Mej slikarji, ki so pri »Umet. društvu«, je pri cerkvah in sploh pri duhovnikih, jedinole I. G. dobil kaj zaslužka. I. G. je slikal kardinala Missio, slikal po raznih cerkvah in za duhovnike kar na debelo slikal podobe »Srca Jezusovega«. Naravno je, da je tudi v društvu samem vedno vplival v smislu klerikalcev. Grozil je pri vsaki priliki, da ne ostane v društvu, če bo to postalo liberalno društvo, in sploh vedno zastopal interese in zahteve klerikalcev. Bil je tudi jako dobro znan pri »Slovencu«, kjer so mu šli na roko, kakor gredo samo svojim somišljenikom in kamor je J. G. zanesel marsikako kukavičino jajce. »Slovenec« je J. G. tudi podpiral pri marsikaki intrigi in sploh od njega dobival svoje informacije v umetniških zadevah in zlasti o umetniškem društvu. Blagajništvo se je J. G. poverilo prav z ozirom na to, da je vsled naročil za cerkve in duhovnike materialno še dosti dobro stal in pa da se klerikalcem pokaže, da se v društvu njihovi somišljeniki nikakor ne odrivajo. Vrhu tega se je gotovo tudi mislilo, da je tako pobožen mož, ki slika svetnike in kardinale bolj vreden zaupanja, kakor kdo drugi. In prav ta pobožni umetnik je postal defravdant in je oropal umetniško društvo do zadnjega vinarja.

— **Odsek za deželno učiteljsko konferenco.** V odsek, ki priredí l. 1903 deželno učiteljsko konferenco, so bili izvoljeni sledeči gg.: Jelenc Luka, učitelj v Ljubljani; Bernot Ivan, učitelj v Ljubljani; Gregorač Fr., nadučitelj v Dol. vasi; Levec Fr., ravnatelj učiteljišč v Ljubljani; Cesnik Karol, nadučitelj v Knežaku; Gärtner Fr., učitelj v Ljubljani; Gregorin Jos., učitelj v Črnučah; Šega Iv., učitelj v Spodnjem Logatcu; Zavrl Val., nadučitelj v Begunjah; Toman Ivan, nadučitelj v Moravčah; Zajec Jos., nadučitelj v Velkem Gabru; Sark Albina, učiteljica v Novem mestu.

— **Poročil** se je v nedeljo gospod France Šmuk z gospico Regino Januš-evo iz Domžal.

— **Tovarna za lim.** Pred kratkim smo s primerno rezervo zabeležili govorico, da je bila ljubljanske tovarna za lim

prodana in da se delo ustavi. Danes smo v položaju, da po avtentičnih informacijah stvar pojasnimo. Tovarna je res prodana, in sicer delniški družbi, ki prevzame vse večje tovarne te stroke. Svota, katera se je v govoricah imenovala kot kupnina, je bila pa precej pretirana. Delo v tovarni — kjer ima kakih 150 oseb zaslužka — se ne ustavi. Kupci so to pač nameravali, a opustili svoj namen na vpliv solastnika in tehniškega voditelja tovarne g. Steinberga, ki je znan kot poseben prijatelj Ljubljane.

— **Uniformovanje pisarniških pomočnikov.** Kakor se nam poroča, bodejo pisarniški pomočniki s prvim januvarjem 1903 uniformovani.

— **Uradniške legitimacije za vožnjo po železnicah** hoče železniško ministrstvo odpraviti. Vrše pa se še pogovori med železniškim in finančnim ministrstvom zaradi eventuvalne upeljave posebne pristojbine, ki se bode morala plačati za legitimacije, če se ohranijo.

— **Šolske vesti iz Štajerske.** Nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškem je postal Albert Planer, okrajni pomožni učitelj v Celju. Okrajni pomožni učitelj za okraje Sv. Lenart v Slov. goricah, okolica Maribor in Slov. Bistrica je postal dosedanji suplent na vadnici mariborskega učiteljišča in stalni učitelj v Breznem, Fr. Breznik.

— **Ošabni celjski očetje** so postali naenkrat mehki. Od okoliške občine bi namreč radi imeli nekaj prikladnega sveta, na katerem stoji njihov »Studentenheim« in Maksimilijanska cerkev. Seveda je slovenska občina zahtevo odklonila, zaradi česar so sklenili — se pritožiti. Ali niso podobni nagajivim otročajem?

— **Zborovanje.** Včeraj popoludne je v mali dvorani v »Mestnem domu« zborovala ljubljanska podružnica državnega društva pisarniških pomočnikov itd. Zborovanje, katero je bilo dobro obiskano, je otvoril predsednik g. Breskvar, kateri je pozdravil z Dunaja došlega predsednika državnega društva g. Rudolfa Reisingerja in zborovalce in pojasnil namen in pomen društva in poročal o njegovem dosedanjem delovanju. Nato je prečital zapisnikar g. Brüfach peticijo, da se uvrsti Ljubljana v II., druga mesta in trgi na Kranjskem pa v III. razred deželnostnih doklad pisarniških pomočnikov in da se dovolijo pomožnim delavcem draginjski prispevki. Bilo je soglasno sklenjeno, da se predlagana peticija pošlje na ministrstvo. Za tem poprime besedo g. Reisinger in razpravlja o programu državnega društva pisarniških pomočnikov in kritikuje naredbo ministrstva o regulaciji plač pisarniških pomočnikov. Kot zahteve stavi, da se spremeni naslov pisarniški pomočnik, v pisarniški asistent, da se dovoli stanarina, da se odpravi IV. razred deželnostnih doklad, da se dobiva za časa orožnih vaj polna plača, da se dovoli 14dnevni dopust in strogo upelje nedeljski počitek, da se uvedejo disciplinarne komisije, da se odpravi triletna odpoved in da se lahko dovolijo predujemi do treh mesecev. G. Frank predlaga tudi, da se pisarniškim pomočnikom pripozna pravica do uniforme in do legitimacije za vožnjo po železnicah, kakor jo imajo uradniki in da se manjše komisije, kakor inventure, cenitve izroče pisarniškim pomočnikom. Nato so se prečitala pravila in se je izrekla zahvala g. Reisingerju za njegovo delovanje v prid pisarniških pomočnikov. Pri volitvi odbora, ki se je vršila per acclamationem, je bil dosedanji začasni odbor izvoljen soglasno. Predsednik društva je g. Breskvar, podpredsednik pa g. Rutar. Revizorjema sta bila izvoljena gg. Jeršan in Tevž. Zborovanje se je zaključilo z živio-klici na cesarja in na ministrskega predsednika dr. pl. Körberja. Na cesarja se je tudi brzojavno odposlala udanostna izjava.

— **Sv. Anton okraden.** V uršulinski cerkvi je danes dopoludne okradel neznan tat nabiralnik za darove pred podobo sv. Antona. V nabiralniku, ki je imel stekleno okence, so bili s prstani, jeden z brilantom, vreden 120 kron, jeden z modrim kamnom, vreden 10 kron in jeden, vreden 2 K, srebrna pozlačena verižica, zlata verižica, srebern srček, zlata verižica z zlato zvezdico kot priveskom in rožni venček.

— **Nezgoda nemške gledališke igralke.** Fijakar Josip Moser je vozil včeraj zvečer po Turjaškem trgu navzdol z mladim konjem, kateri se je splašil in zdirjal po trgu, da je zadel v izložbeno okno pri Naglasovi hiši. Pri oknu je stala gledališka igralka Lang, katero je oje zadelo na glavo in na roko in jo ranilo. Tudi pri oknu se je napravila škoda. Fijakar ni mogel konja ustaviti in voza zavreti, ker se mu je bil zavor potrl.

— **Detomor?** Včeraj dopoludne našla je kuharica Frančiška Stariha na stranišču v hiši Rimska cesta št. 7 mrtvega novorojenega otroka, katerega je porodila v hiši stanujoča učiteljica M. H. iz V. L. Otroka so pregledali, in ker so našli na njem utiske zunanje sile, prenesli so ga v mrtvašnico, kjer se bode danes ali pa jutri vršila obdukcija, da se dožene ali je bil otrok umorjen ali ne.

— **Na jermenu** sta pripeljala včeraj zvečer 14letnega Antona Peterco iz Bizovika po Dolenjski cesti njegov oče in neki drugi mož, ki je bil ušel z doma in se je klatil po barju.

— **Tatvina inozemskih znamk.** V Tillovi prodajalnici je bilo pred nekaterimi dnevi ukradeno več inozemskih poštnih znamk, v vrednosti za 170 K.

— **Tatvina.** Gostilničarki Mariji Kramarjevi na Dolenjski cesti štev. 5 je včeraj zvečer neki Ižanec ukradel dve srebrni uri.

— **V Ameriko** se je odpeljalo danes ponoči z južnega in državnega kolodvora 117 oseb. Policija je prijela jednega fanta, ki še ni bil zadostil vojaški dolžnosti, pa jo je hotel popihati v Ameriko.

— **Izgubljene reči.** Nadporočnik R. M. je izgubil v soboto dopoludne na poti od nove vojašnice do Ambroževega trga 320 K denarja, jeden bankovec za 100 gld. in 6 bankovcev po 20 K. — Delavka v tobačni tovarni M. P. je na poti od Prul po Gruberjevi in Domobranski cesti in po Poljanskem nasipu do mostiča pri prisilni delavnici izgubila zlato brožo z ametistom. — Krznarski pomočnik A. O. je izgubil nekje v mestu srebrno žensko uro. — Kuharica F. V. je izgubila neznano kje v Šiški ali pa v mestu rudečkasto denarnico z majhno svoto denarja. — Na poti od Karlovske ceste po Starem in Mestnem trgu do finančne direkcije in nazaj skozi Špitalske ulice do Gradišča je izgubila neka dama zlat uhan z brilanti, vreden 200 kron. — Neki četovodja je izgubil ponoči plašč in bodalo.

— **Najdene reči.** V Kolodvorskih ulicah je našla včeraj zvečer prodajalka F. P. notes s petakom.

— **Ljubljanska društvena godba** priredi v sredo 5. t. m. koncert v restavraciji J. Kenda pri »Gambrinu« začetek ob ½8. uri zvečer. Vstopnina prosta.

---

* **Najnovejše novice.** Po zagrebških izgredih. Javno se je razglasilo, da se nagla sodba prekliče v osmih dneh, dočim izjemno stanje še ostane. Včeraj so se prizadetim izplačale odškodnine. Denar se je vzel iz mestne blagajne. — Demonstracije na pokopališču. V Lvovu je prišlo na pokopališču v nedeljo do hrupnih demonstracij. Poljska mladina je zapela »Še ni Poljska propadla«, nakar so maloruski dijaki zapeli protipoljske pesmi, a socialni demokratje »pesem o delu«. Demonstrante je morala policija razgnati. — Dva parnika sta skupaj trčila. Pri Dungenesu je trčil angleški parnik »Regulus« ob španskega »Enero«. Zadnji se je potopil in ž njim 22 mož. — Poneverjenje. Inženér Kurt Bauer je poneveril 50.000 kron kavcije svojim uslužbencem ter izginil z Dunaja. — Požar v budimpeštanski umetniški hiši je pokončal slik za 100.000 K. — Za spremembo parnesile v električno pri italijanskih železnicah se vršijo v ministrstvu pogajanja. Z električno gonjo bi se vozilo iz Rima v Neapelj le dve uri. — Tolstoj je obolel za pljučnico. — Cerkev se je porušila v Weerselu pri Bremenu. Izmed 150 zasutih oseb je 10 mrtvih in 52 smrtno ranjenih.

* **Milijonska defravdacija v Pragi.** Svetovaclavska posojilnica se ne more ganiti iz usodepolnega mrtvila, in dasi duhovniki pretijo, da brez usmiljenja objavijo imena tistih »sobratov«, ki ne pripomorejo h garančnemu fondu, se vendar dogaja, da celo župniki odpovedujejo svoje vloge. — Nekaj zanimanja je provzročilo v petek aretiranje nekdanjega blagajničarja svetovaclavske posojilnice Friderika Pekeländra. Ta je 32letni vdovec, sèveda ima že tudi lastno vilo, kakor vsi malodane uradniki svetovaclavske posojilnice, pred letom je odstopil od službe. Sum je nanj sicer letel že dlje časa, a vendar so ga še pustili na svobodi. Šele, ko se je izvedelo, da ima v mestni praški hranilnici zastavljene srečke v vrednosti 22 600 K ter da jih hoče vzdigniti, so ga odvedli v preiskovalni zapor in srečke zaplenili. — Sanacijska komisija hoče le zato preprečiti konkurz, ker večina vlagateljev so duhovniki — torej je to ganljiva skrb za — lastne žepe. — Da se akcija omogoči, se je takoj napovedala odpoved na hipotekarna posojila, ki presegajo vsled zadnje bilance svoto 8½ milijonov kron. — Kar se more opaziti le pri duhovnikih, se opaža tudi zdaj pri posojilnični krizi v Pragi, namreč skrajna medsebojna nevoščljivost. Drozd je iz nevoščljivosti izpodrinil pred 25 leti višegradskega prošta Karlacha, Drozda je poslal župnik Ondruška v ječo, ali na zadnjem shodu 140 duhovnikov v Pragi je prav neusmiljeno ob splošnem pritrjevanju vseh prisotnih ozmerjal Vondruško prošt Karlach, ker je baje brez vsega premisleka in brez obzira pustil aretirati svojega »sobrata« msgr. Drozda, ker je zavlekel klerikalni zavod v blato zaničevanja; povdarjal je, da, kadar izbruhne v hiši ogenj, nihče ne meče še slame vanjo. »Vse to se je imelo pogrniti s plaščem krščanske ljubezni«, je udrihal Karlach po Ondrušku, najbrže da bi smel prelat Drozd krasti »v strahu božjem« še dalje. Župnik Vondruška se je sicer branil, a brezvpešno, vsi so mu klicali, da je imel molčati, ker je sam v zadnji 12 letih jemal znatno letno nagrado iz klerikalne posojilnice. — Značilna za klerikalce je izjava generalnega vikarija praškega Herdka, ki jo je dal župniku Vondrušku pri prvi ovadbi svetovaclavskih sleparij. Zmajal je z ramo ter kratkomalo dejal, da mu vse to ni nič mar, naj dela, kar hoče. Res! S takimi generalnimi vikarji more katoliška cerkev jako vspešno napredovati! Sicer je pa znano, da se gen. vikar Hrádek bolj zanima za svoje dobro shranjene tisočake in za svojo »milostivo«, kakor za katoliško cerkev. Ta je zgrajena na skali, torej »Vaterland, mag'st ruhig sein.«

Društva.

— **Ljubljanska društvena godba.** Vsakomur je znano, da se imenovana godba vzdržuje le z zaslužkom in prispevki častitih članov. Žalibog, bila sta oba vira do sedaj skoraj nezadostna. Pri prvem je oviralo zelo slabo vreme, katero je bilo skoraj vse poletje. Pri drugem pa poleg druzih ovir godba sama, ker ni mogla radi premalih podpor občinstvu tega dati, kar se je od nje zahtevalo. Zaupanja ta godba itak že pri ustanovitvi ni imela, ker se je ustanovila na razvalinah godbe, katera je uživala vse dobrote od strani mesta kakor tudi od strani občinstva. Početka je bilo še dokaj navdušenja, toda z navdušenjem rastle so tudi zahteve vedno bolj in bolj. Večina je bila nazorov, da mora biti najprvo zelo dobra godba in sicer prav dobra, predno spuste kronico za dobro stvar. Zahtevali so tedaj »raj« brez dobrih del. S štedlivim gospodarstvom se je godba nekako vzdrževala ter tudi počasi napredovala. Železna volja ter brezpogojna požrtvovalnost nekaterih, omogočili sta godbi daljni obstanek. Skušalo se je vsestransko godbo zboljšati, kar se je naposled tudi doseglo. Z ustanovitvijo godbe na lok ter s pridobitvijo novega kapelnika, kateri si je vso stvar od najboljše strani ogledal ter po svojem zdravem razumu uredil tako, da se je pokazal pravega mojstra umetnostij, dobili smo res godbo, s katero smo z ozirom na skromne dohodke lahko ponosni. Že danes imamo godbo, ki tekmuje z vojaško, razun po številu močij. Tedaj potrebuje se le denarja in zadostili bodemo vsem zahtevam. S tem naj bode pojasneno, zakaj smo prirejali mesečno le po 4 koncerte za člane vstopnine proste. Ker pa so se v zadnjem času dohodki znatno zboljšali, je odbor odredil, da so častiti člani pri vseh društvenih koncertih, razun ob nedeljah, vstopnine prosti. Na ta način nudi se jim prilika svojih pravic popolnoma se posluževati. Ob jednem pa prosimo častite člane, da bi nas še za naprej z isto požrtvovalnostjo podpirali ter skušali novih članov godbe pridobiti. Na ta način bodemo vedno močnejši in lahko rečemo že danes, da nas vsi nasprotniki ne premagajo. Ljudstvo hoče imeti godbo, katera vstreza vsem zahtevam in to zamore biti le godba, katera je neodvisna, to je godba, kateri poveljuje ljudstvo samo. Tudi godbena šola jako dobro napreduje. Do sedaj imamo 16 učencev, kateri bodo do spomladi že skoraj vsi sposobni za godbo na pihala. Godbo, katera razpolaga z 20 dobrimi močmi, se lahko naroči pri gosp. kapelniku Ignaciju Novačku samemu ali pa pri odborniku g. Fran Cudnu na Mestnem trgu.

Književnost.

— **„Ljubljanski Zvon“.** Vsebina novembrskega zvezka: 1. A. Gradnik: V svet. Pesmi. 2. Zofka Kveder: Slika. Črtica. 3. A. Bezenšek: Ivan Vazov, bolgarski pesnik. (Konec.) 4. Ivo Šorli: Črtice. 6. Na vrhuncu slave. 5. Dr. K. Glaser: Kâlidâsa, indski dramatik. (Konec.) 6. A. Aškerc: Iz popotnega dnevnika. 19. Nazaj! 20. Gruzinki. 21. Solnčni zahod na morju. 22. Ruski jezik. 7. Andra Gavrilović: Novija pripovetka u Srba. (Konec prih.) 8. M—y: Pod tvojim oknom drevje je šumelo . . . Pesem. 9. Fr. Dolinčan: Za zabavo. Kulturna slikica. 10. M—y: V tujini dalnji živel bom samotno . . . Pesem. 11. Fr. Svetič: † Emil Zola. 12. Josip Kostanjevec: Noč. Povest. (Konec prih.) 13. Nataša: Pesmi s Prekmurja: Prekmurje, Na grobju, V cerkvi. 14. A. Bezenšek: Jubilejna slavnost v Šipki. Dopis. 15. Književne novosti. A.: Knjige »Družbe sv. Mohorja« za leto 1903. — A. A.: Haardtov zemljepisni atlas za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. — R. Perušek: Matica Hrvatska. (Konec.) — Aškerc: Сильвестер Ярічевскій: Франц Прешерен, найбильший слов. поет. Його життє и твори. 16. Glasba. Dr. Vladimir Foerster: Koncert Františka Ondříčka. 17. Slovensko gledišče. Onjêgin: A. Drama. — B. Opera. 18. Upodabljajoča umetnost. Vojanov: II. slovenska umetniška razstava v Ljubljani. 19. Med revijami. »Slovanský Přehled«. — »Slavjanski vjek«. — »Živaja myslj«. — »Izvjestja blagotvoriteljnega obščestva«. 20. Splošni pregled. A.: Jubilej Marije Konopnicke. — A.: Stoletnica rojstva Nikole Tommasea. — Petdesetletnica književnega dela grofa Tolstega. — † Dr. Fr. Krones vitez Marchland. — Husov jubilej. — Malorusko vseučilišče v parlamentu. — Nemška realka v Ljubljani. — Javna predavanja v Ljubljani. — Popravek.

Telefonska in brzojavna poročila.

Sijajna zmaga.

Ljutomer 4. novembra. **Ljudska volja: Kočevar 70, Korošec 43, Bračko 8 glasov.**

Opomba uredništva: Veselega srca nad tem porazom zdražbarja Korošca kličemo: Slava zavednim slovenskim rodoljubom tega okraja! Živio poslanec Kočevar!

Slovenji Gradec 4. novembra. Ivan Vošnjak je izvoljen s 76 glasovi; „Štajerčev“ kandidat je dobil 13 glasov.

Ptuj 4. novembra. Od 158 glasov jih je dobil dr. Jurtela 145 „Štajerčeva“ stranka je torej žalostno propadla.

Celje 4. novembra. V skupini kmetskih občin celjskega okrajnega glavarstva sta izvoljena dr. Dečko z 230, dr. Hrašovec z 220 glasovi. Protikandidata sta dobila po 52 in 35 glasov.

Maribor 4. novembra. Izmed 260 glasov dobil prof. Robič 167, kmet Rošker 174 glasov.

Žalec 4. novembra. Pri današnjem mnogoštevilno obiskanem shodu predstavil se je in razvil svoj program deželnozborski kandidat dr. Karlovšek, ki je bil z navdušenjem sprejet kot kandidat za skupino mest in trgov.

Gradec 4. novembra. Pri današnjih deželnozborskih volitvah so bili klerikalci v nekaterih nemških okrajih poraženi. Tako je v Liezenu izvoljen kandidat kmetske stranke, Frank, proti državnemu poslancu Schoiswohlu, v graški okolici kandidat kmetske stranke Daniel, proti klerikalcu Huberju, v Irdningu kandidat kmetske stranke, Stirg, v Judenburgu pa kandidat kmetske stranke, Brandt, proti klerikalnemu državnemu poslancu Herglu. V Hartbergu je zmagal klerikalec Hagenhofer, v Radgoni klerikalec Kern, v Brucku pa kandidat nemških nacionalcev proti klerikalcu.

Dunaj 4. novembra. Soproga ministra Goluchowskega je bila danes operirana. Čuje se, da je njeno stanje prav nevarno.

Budimpešta 4. novembra. „Pester Lloyd“ trdi, da se sestane srbski kralj Aleksander s cesarjem v Budimpešti.

Budimpešta 4. novembra. V današnji seji poslanske zbornice se je začela razprava o proračunskem provizoriju. Kossuth se je izrekel proti zvišanju civilne liste in proti pomnožitvi armade.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dne 4. novembra 1902.

Skupni državni dolg v notah	101·—
Skupni državni dolg v srebru	100·80
Avstrijska zlata renta	120·50
Avstrijska kronska renta 4%	100·20
Ogrska zlata renta 4%	120·45
Ogrska kronska renta 4%	97·65
Avstro-ogrske bančne delnice	1557·—
Kreditne delnice	670·50
London vista	239·10
Nemški državni bankovci za 100 mark	116·85
20 mark	23·40
20 frankov	19·07
Italijanski bankovci	95·15
C. kr. cekini	11·33

Žitne cene v Budimpešti

dné 4. novembra 1902.

Termin.

Pšenica za	april	50	„	7·37
Rž	„ april	50	„	6·46
Koruza	„ maj	50	„	5·64
Oves	„ november	50	„	6·28

Efektiv.

Slabo vzdržano.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 m. Srednji zračni tlak 736·0 mm.

Okt.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
3.	9. zvečer	742·0	5·5	sr. svzhod	oblačno	0·0 mm.
4.	7. zjutraj	741·3	3·3	sr. svzhod	oblačno	
	2. popol.	740·0	9·4	sl. szahod	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 6·7°, normale: 6·6°.

Brez posebnega obvestila.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš preljubi oče, gosp.

Fran Tratnik

v nedeljo, 2. novembra t. l., ob ½9. uri zvečer, v starosti 65 let, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, mirno preminul.

Pogreb je bil danes, dné 4. novembra t. l., ob ½5. uri popoludne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 54 k sv. Krištofu.

V Ljubljani, 4. novembra 1902.

(2709) **Žalujoči ostali.**

Zahvala.

Za mnogobrojne, od blizu in daleč nam došle dokaze prisrčnega sočutja povodom nenadne izgube drage soproge, oziroma hčere, sestre, svakinje in strične, gospe

Minke Kulovic roj. **Kavčič**

kakor tudi za prekrasne vence, mnogobrojno osebno vdeležbo, preč. duhovščini, gospodu ravnatelju in drugim gospodom kolegom Vevške papirnice, tukajšnjemu orožništvu, gg. železniškim uradnikom, kakor tudi vsem prijateljem in znancem ter gg. pevcem društva „Sloge“ za ginljivo petje pri sprevodu drage nam ranjce k zadnjemu počitku, izrekamo najtoplejšo zahvalo ter prisrčni. Bog plati!

Vevče, dné 3. listopada 1902.

(2707) **Žalujoči ostali.**

Trgovski pomočnik

dober prodajalec se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom pri **M. Menič,** Št. Jernej, Dolenjsko. (2671—2)

Poskusite

J. Klauer-jev „Triglav“

naravni rastlinski likér!

Ogreva in oživlja želodec in teló.
Probuja tek in prebavo.
Daje dobro spanje. (415-216)

Edini založnik in izmetnik:

Edmund Kavčić v Ljubljani.

Stanovanja

obstoječa iz treh in petih sob ter kopalne sobe, dalje v pritličju sobe za pisarne, z vsemi pritiklinami se oddajo **za februar, v Sodnijskih ulicah v hiši Fran Čudna v Ljubljani.**

Poizve se v njegovi prodajalnici na Mestnem trgu. (2706—2)

Dobro izurjen

urarski pomočnik

se takoj sprejme pri

M. Čagran-u, urarju **v Ljutomeru (Spodnje Štajersko).** (2646—3)

Mlad trgovski pomočnik

sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom. Zmožen mora biti popolnoma v slovenskem in nemškem jeziku v govoru in pisavi ter dober prodajalec pri manufakturnem blagu. — Prednost ima oni, kateri tahko takoj nastopi.

Istotam se sprejme tudi

učenec (2699—3)

od 13—15 let star ter da ima veselje do trgovine. — Ponudbe naj se pošljejo na

Dragotina Klauder-ja

trgovca

v Bohinjski Bistrici, Gorenjsko.

Izognite se nakupa

manjvrednega in vmes še ponarejenega ruma!

Esence so zdravju škodljive.

Battle Axe Jamaica rum je znan kot **The Nectar of Jamaica.**

Vsaka izvirna steklenica se polni pod osebnim nadzorstvom tvrdke:

A. A. Baker & Co., London E. C.

Ta marka je v vseh kulturnih državah na svetu postavno varovana.

V Ljubljani se dobiva pri **Anton Staculu.** (2555—8)

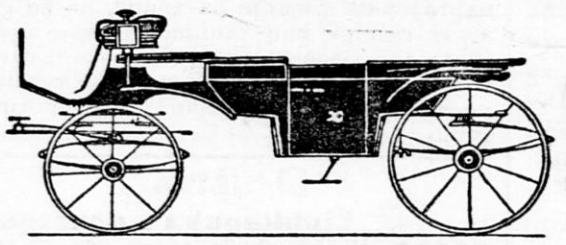

Imam večjo zalogo

VOZOV

vseh vrst. (2710—1)

Vozove izdelujem tudi po najnovejši dunajski in pariški modi.

Franc Wisjan, izdelovalec vozov v Ljubljani, Rimska cesta štev. II.

Najnovejše in najboljše v

klobukih

za gospode in dečke (2669—2)

izdelke prvih avstrijskih, nemških, italijanskih in angleških tovarn

priporoča v najbogatejši izberi in po najnižjih cenah

C. J. HAMANN

Mestni trg št. 8.

Zaloga klobukov

c. kr. privilegovanih dvornih klob. tovarn

W. Ch. Pless, Dunaj, in J. Pichler, Gradec.

Klobuki se po lastni širjavi glave in po lastni napovedi oblike izdelujejo in se vzprejemajo stari klobuki za barvanje in modernizovanje.

Špage vsake vrste

domačega in tovarniškega izdelka, kakor tudi za vreče vezati, **sirovega konca,** ponuja samo za preprodajalce ali večje odjemalce

Ivan Kordik

trgovina galanterije in drobnine na debelo in drobno (1457—20)

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10—14.

Najcenejše dobavišče dobrih **ur** s 3letnim pismenim jamstvom.

HANNS KONRAD

ekspertna hiša ur in zlatnine **Most (Brüx) št. 64** (Češko).

Lastne izdelovalnice za izgotavljanje ur in fino mehaniko.

Dobra nikelnasta remontoarka gld. 3·75.

Pristna srebrna remontoarka gld. 5·25.

Pristna srebrna verižica . . . . . gld. 1·20.

Nikelnasti budilec . . . . . gld. 1·75.

Moja tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom, ima zlate in srebrne medalje razstav ter tisoč in tisoč priznalnih pisem. (2758-92)

Ilustrovani katalog zastonj in poštnine prosto.

Vzlic gnječi,

ki ravnokar vlada v

„Angleškem skladišču oblek“

Ljubljana, vogal Resljeve in sv. Petra ceste št. 3,

postreže se vsakemu odjemalcu jako fino in ceno in si more vsakdo pri tej čuda veliki in dobro sortirani zalogi

konfekcije za gospode, dame in otroke

zadnje novosti lahko in po lastni želji kupiti, kar potrebuje.

Največja izbor! Najboljše blago! Najnižje cene! (2686—2)

Z velespoštovanjem

pr. **F. M. Netschek**

Oroslav Bernatović.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1902. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-Monakovo direktni vozovi I in II. razreda.) — Proga v Novo mesto in v Kočevje. Osobni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoludne istotako, ob 7 uri 8 m zvečer v Novomesto, Kočevje. Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osobni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Išl, Aussee, Ljubno Celovec, Beljak, (Monakovo-Trst direktni vozovi I. in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osobni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoludne osobni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago, Francove vare, Karlove vare, Heb, Marijine vare Plzen, Budejevice, Solnograd, Linc, Steyr Pariz, Genevo, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein Ljubno, Celovec, Št. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoludne osobni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osobni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla, črez Selzthal iz Inomosta, Solnograda. — Proga iz Novega mesta in Kočevja. Osobni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoludne iz Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoludne, ob 6. uri 50 m zvečer in ob 10 uri 35 m, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 8 m dopoludne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9 uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. (1)

Mlad trgovski pomočnik

vešč trgovine z mešanim blagom, **išče službe.** Gre tudi na deželo.

Ponudbe pod „pomočnik“ na upravništvo »Slov. Naroda«. (2708—1)

Službe išče

izvežban pisar

ki je zmožen tudi samostojnih del.

Ponudbe pod „pisar“ na upravništvo »Slov. Naroda«. (2709—1)

Slaščičarna

Rudolf Kirbisch

Ljubljana, Kongresni trg

priporoča: (2655—2)

vsak dan sveže hache, paštete, fina desertna vina in creme-likere.

Knjigovodja in korespodent

vešč popolnoma slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, pripraven za potovanje išče se. Prednost imajo ki so izvežbani v kožarski stroki.

Lastnoročno pisane ponudbe na kožarsko tovarno **And. Jakil** Rupa pošta Miren pri Gorici. (2683—3)

Prešernove poezije

v novi popolni izdaji z življenjepisom, literarno-zgodovinskimi črticami in estetično oceno. — Uredil A. Aškerc. — Elzevir-izdaja (rudeče usnje z zlato obrezo) 3 K, po pošti 3 K 20 h.

Založništvo **L. Schwentner** *v Ljubljani.* (1832-40)

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ivan Tavčar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.